

Svetlana Kosova

Vilniaus universitetas
 Užsienio kalbų institutas
 Universiteto g. 5, LT-01513 Vilnius, Lietuva
 Tel.:+ 370 5 268 7275
 El. paštas: sveta033@yahoo.fr
 Moksliniai interesai: užsienio kalbų
 dėstyimo metodika, leksikologija, patarlės

Paula Klanauskaitė

Vilniaus universitetas
 Užsienio kalbų institutas
 Universiteto g. 5, LT-01513 Vilnius, Lietuva
 Tel.:+ 370 5 268 7275
 El. paštas: paulaklanauskaite@gmail.com
 Moksliniai interesai: paremiologija ir
 leksikologija

SPALVŲ REIKŠMĖS PRANCŪZŲ IR LIETUVIŲ PATARLĖSE

Paremiologinėje literatūroje patarlės yra nagrinėjamos naudojant daugelį skirstymo metodų, vienas iš jų – pagal jose vartojamus raktinius žodžius. Šiame straipsnyje tokiais raktiniais žodžiais pasirinkti spalvų pavadinimai, esantys vienu iš produktyviausių patarlių kūrimo būdų. Lyginant prancūzų ir lietuvių patarlėse minimas spalvas, aiškėja ir pačių patarlių reikšmingumas, savitumas bei svarba. Dažniausiai patarlėse randamos spalvos yra juoda, balta, žalia, raudona, mėlyna ir ruda. Remiantis pavyzdžiais, yra gretinamos patarlės, aprašomos minimų spalvų reikšmės ir parodomas abiejų kalbų patarlėse vartojamų spalvų reikšmių panašumas. Nors prancūzų kalboje spalvų pavadinimų yra kur kas daugiau, patarlėse dažniausiai vartojami tik pagrindiniai jų pavadinimai, todėl vartojamų spalvų kiekis abiejose kalbose smarkiai nesiskiria. Šio straipsnio tikslas – ištirti spalvų reikšmes abiejų kalbų patarlėse, atskleidžiant jų panašumus ir skirtumus.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: lietuvių ir prancūzų kalbos, frazeologizmas, patarlė, spalva.

1. Įvadinės pastabos

Patarlės – tai vienas iš svarbiausių frazeologinių junginių tipų, jos ne tik puošia kalbą, bet ir yra kiekvienos tautos kultūrinis paveldas. Patarlėse slypinti išmintis yra perduodama iš kartos į kartą, taip perteikdama ne tik kalbos vystymosi vingrybes, bet ir išsaugodama tautos istorijos faktus. Kiekvienos šalies kalboje galima rasti būtent tai tautai būdingų patarlių, kurias tyrinėjant atsiskleidžia kalbos grožis. Nagrinėjant įvairias patarles, paaiškėjo, kad jose dažnai minimos spalvos. Rašytojai ir mokslininkai savo darbuose vartoja spalvų pavadinimus norėdami išreikšti perkeltines ar Gilesnes prasmes. Patarlėse, kaip ir kituose tautosakos žanruose, spalvų motyvas yra ryškus ir prasminis.

Tačiau, nepaisant spalvų reikšmingumo patarlėse, jas tyrinėjantys mokslininkai nėra linkę patarlių skirstyti ar klasifikuoti pagal jose vartojamas spalvas. Spalvos vartojamos kaip priemonė pajvairinti, pagražinti kalbą, bet nėra vertinamos kaip esminis, būtent patarlėms būdingas bruožas. Todėl naujas požiūrio taškas – siekis išnagrinėti patarles atkreipiant dėmesį į jose vartojamas spalvas – yra svarbus, naujas ir įdomus.

Šio straipsnio **tikslas** – ištirti spalvų reikšmes prancūzų ir lietuvių patarlėse, šiam tikslui pasiekti kelti tokie **uždaviniai**:

- 1) nurodyti patarlių reikšmę ir jų vartojimo bruožus;
- 2) aprašyti prancūzų ir lietuvių patarles, kuriose minimos spalvos;
- 3) apibrėžti ir palyginti spalvų reikšmes minėtų kalbų patarlėse.

Tyrimo objektas: prancūzų ir lietuvių patarlių žodynai. Tai Kazio Grigo, Lilijos Kudirkienės, Rasos Kašėtienės, Gedimino Radvilo ir Dalios Zaikauskienės „Lietuvių patarlės ir priežodžiai“ (2000), internetinis Maurice'o Maloux «Dictionnaires des proverbes sentences et maximes» (1960), internetiniai prancūzų ir lietuvių kalbų žodynai, prancūziškų patarlių sąrašas.

2. Patarlės ir frazeologizmai

„Frazeologizmai yra ekspresyvūs bei vaizdingi leksikos prasmiškai vientisi junginiai, kur atskirų žodžių reikšmės esti daugiau ar mažiau pasitraukusios į antrąjį planą ir kur ją temdo visumos prasmė“ (Pikčilingis 1975, p. 348). Kiekvienas frazeologizmas turi jam būdingą reikšmę, kurios negalima išvesti iš jį sudarančių žodžių leksinių reikšmių, pavyzdžiui: *guldyti galvą* – „garantuoti“, *pro pirštus žiūrėti* – „nekreipti dėmesio“, *už nosies vedžioti* – „apgaučiamas“. Rūta Marcinkevičienė (2001, p. 81) straipsnyje „Tradicinė frazeologija ir kiti stabilūs žodžių junginiai“, remdamasi frazeologizmus tyrinėjusiais autoriais, tokiais kaip Juozas Pikčilingis, Jonas Paulauskas, Evalda Jakaitienė, Jonas Palionis, Klementina Vosylytė ir Elzė Galnaitytė, pateikia dar išsamesnį frazeologizmų apibrėžtį. Pasak autorės, frazeologizmai tai:

- a) raiškos atžvilgiu sustabarėję, stabilūs, pastovios leksinės sudėties ir gramatinės struktūros junginiai, dėl to pastovumo atkuriami iš atminties, imami gatavi, o ne kuriami kiekvieną kartą iš naujo, taigi vartojami kaip nusistovėję, įprastiniai kalbos vienetai;
- b) semantiniu aspektu vientisi, apibendrintos reikšmės, kiek galint nusakomi vienu žodžiu;
- c) vartosenos atžvilgiu – turintys apibrėžtą leksinę aplinką, vadinamąją frazeologinę distribuciją, be kurios neįmanomas jų, kaip frazeologizmų, funkcionavimas;
- d) stilistiniu aspektu vaizdingi, raiškūs, atliekantys kalbos ekspresyvinimo funkciją, nes abstrakčias sąvokas įkūnija konkrečiais vaizdais“ (Marcinkevičienė 2001, p. 81).

J. Paulauskas (1995, p. 6) „Sisteminame lietuvių kalbos frazeologijos žodyne“ teigia, kad frazeologizmai yra puiki vaizdingos kalbos kūrimo priemonė. Nepaisant to, kad lietuvių kalbos frazeologiniai junginiai pradėti skirti visai neseniai (juos tyrinėti tik XX a. pradžioje pradėjo akademikas Borisas Larinas), jie yra neatskiriama lietuvių kalbos dalis. „Lietuvių kalbos frazeologijos žodyne“ (Paulauskas 1997, p. 5–7) aprašomi lietuvių kalbos frazeologizmai – tai kalbos puošmenos. Svarbiausias aspektas tyrinėjant frazeologizmus – žodžių junginių reikšmės. Frazeologizmų esmė yra ne tikslus pažodinis aiškumas, o viso junginio prasmės suvokimas. „Žodžių junginių reikšmės vientisumas ir yra pagrindinė ypatybė, atskirianti juos nuo laisvų junginių, kurių kiekvienas žodis išlaiko savo reikšmę, ir leidžianti laikyti juos frazeologiniais junginiais“ (Paulauskas 1997, p. 5).

Būtent dėl šios jiems būdingos perkeltinės reikšmės ypatybės daugelis frazeologinių junginių nėra pažodžiui verčiami į kitas kalbas.

Tyrinėjant ir lyginant frazeologizmus, svarbu taikyti ne tik tiesiogines vertimo žinias, bet ir pažvelgti plačiau. Pavyzdžiui, lietuvių frazeologizmas *mėtytas ir vėtytas* atitinka vokiečių *mit allen Hunden gehetzt* (pažodžiui: *visais šunimis pjudytas*). Tačiau ši ypatybė taip pat ne visada būdinga, nes yra ir tokių frazeologizmų, kurie gali būti verčiami tiesiogiai. Pavyzdžiui, lietuvių frazeologizmas *ledas lūžta* (reiškiantis *vyksta persilaužimas į gera, artėja gera pradžia*) atitinka prancūzų *la glace se rompit*. Vadinas, platus kalbos suvokimas verčiant frazeologizmus yra būtinas.

Svarbu paminėti ir tai, kad daugelyje frazeologizmų itin svarbi yra žodžių tvarka, ypač bandant juos versti į kitas užsienio kalbas. Kai kurių frazeologizmų žodžių tvarkos keisti negalima, pavyzdžiui: *gyvas sudegęs; nei į tvorą, nei į miestą* ir pan. Tačiau pasitaiko ir tokių frazeologinių junginių, kuriuose žodžius galima kaitalioti vietomis, pavyzdžiui, *dantis kabinti ant lentynos* – kaitaliojant šį junginį, galimi net šeši tokią pat prasmę turintys variantai.

Svarbiausia, tiriant frazeologinius junginius, yra atsižvelgti į jau minėtąsias tris ypatybes – vientisumą, vaizdingumą ir pastovumą. Jei tiriamas junginys neturi bent vienos iš šių ypatybių – toks žodžių junginys jau nėra frazeologizmas. Taigi klaidinga manyti, kad bet koks plačiai vartojamas stabilus žodžių junginys gali būti laikomas frazeologizmu, pavyzdžiui, *rentgeno spinduliai, kalio druska* ar pan.

Patarlės ir priežodžiai yra vienas iš pastoviųjų ir vaizdingųjų junginių tipų. Daugumą iš jų galima rasti frazeologijos žodynuose, tačiau frazeologizmais galima laikyti tik tas patarles, kurios pasižymi reikšmės vientisumu, pavyzdžiui, *kur velnias vaikus peri; nei pas tetą, nei namo* ir pan. Tad, tiriant frazeologizmus, verta atsižvelgti ir į patarles, tačiau svarbu suvokti, kad tai yra labiau panašūs nei tapatūs reiškiniai. Pagal „Dabartinės lietuvių kalbos žodyną“ (1993, p. 523), patarlė – tai „trumpas posakis, kuriuo reiškiamas liaudies išmintis, patariama, pamokoma“. Leonardo Saukos studijoje „Lietuvių tautosaka“ (1993, p. 67–73) yra išsakyta mintis, kad kiekvienos kalbos vaizdingas, ekspresyvus patarlių, priežodžių ir frazeologizmų lobynas yra svarbus dalykas mokantis ir mokant užsienio kalbos. „Patarlės ir priežodžiai – lakus, labai ekonomišką žanras, todėl ir gyvuoja tūkstantmečius“ (Sauka 1993, p. 67). Kaip pabrėžia L. Sauka, patarles ir priežodžius galima laikyti mažyčiais poetiniais kūriniais. „Patarlės apibendrina įvairius reiškinius, pataria ar pamoko, kaip elgtis“ (Sauka 1993, p. 72).

K. Grigo „Patarlių patarlėse“ (1987, p. 6–9) yra surinkta 611 tarptautinių patarlių, susidedančių iš vieno arba kelių lietuviškų variantų ir jų atitikmenų kitose kalbose. Patarlių autorius, sugretinti tekstai atskleidžia ilgaamžius skirtingomis kalbomis kalbančių tautų ryšius. Patarlių tyrinėjimas yra svarbus norint ne tik geriau įsigilinti į pačią kalbos esmę, bet ir siekiant suprasti šalies istoriją bei kultūrą. Patarlės – tai tautos kalbos vaizdingumo atspindys, viena svarbiausių folkloro ypatybių, atskleidžiančių išskirtinius kalbos bruožus. Gretinant skirtingų kalbų patarles, sunku atsakyti į klausimus, kada, kokiomis sąlygomis ir kodėl viena ar kita patarlė buvo sukurta, tačiau tai neabejotinai leidžia gi-

lintis į kalbos ypatybes. Patarlės taip pat priklauso tautosakai, tačiau svarbiausiomis visgi laikomos tos, kurios turi savo tarptautinius atitikmenis, yra vaizdingos ir reikšmingos.

Šioje vietoje verta paminėti, kad, anot Donato Saukos (1970, p. 5–305), tyrinėjant tautosaką, reikia atsisukti į praeitį, o ne į ateitį. Prieinama prie tokios išvados: kadangi patarlės yra viena iš tautosakos rūšių, itin svarbios yra jų atsiradimo ir vartojimo aplinkybės, be kurių sunku suprasti ar versti patarles nepažeidžiant tikrosios nepažodinės jų esmės. D. Sauka pabrėžia, kad tautosakai kurtis pagrindinis veiksnys buvo etninis sąmo-ningumas, praplečiantis žmogaus akiratį, skatinantis naujas idėjas.

K. Grigas, lygindamas patarles su jų atitikmenimis kitose kalbose, pabrėžia jų svarbą tautos folkloro istorijoje. Iš visų tautosakos rūšių minėtoje knygoje pasirinktos tyrinėti patarlės, nes kiekvienos tautos patarlių ir priežodžių dalis priklauso tarptautiniam fondui. Be to, patarlės ir priežodžiai atskleidžia kalbos gyvumą. K. Grigas gilinasi ne tik į patarlių kilmę, tipus, plitimo aplinkybes ir transformacijas, bet ir į patarlių unikalumą ir savitumą. Norint palyginti lietuviškas patarles su kitų kalbų patarlėmis, yra svarbu išsiaiškinti jų pačių ypatybes, parodyti jų vietą plačiame kitų tautų kultūrų kontekste. Tų pačių tarptautinių patarlių tautiniai atitikmenys verčia galvoti apie bendrą visų patarlių kilmę. „Metaforiški, metonimiški, alegoriški, palyginimų tipo ir kitomis kalbinėmis stilistinėmis puošmenomis pasižymį patarlių vaizdai, panašiai kaip pasakojamosios tautosakos siužetai, dažnai sutampa visomis detalėmis“ (Grigas 1976, p. 12). Tad patarlės gali būti laikytinos visų tautų bendra nuosavybe, išreiškiančia moralines, etines, žmogiškojo elgesio ir praktinės veiklos normas. Yra ir tokių patarlių, kurių savitumas verčiant paprasčiausiai išnyktų, tad tokios patarlės tampa jau būtent tos tautos išskirtiniu bruožu ir paprastai yra neverčiamos.

Tiek verstinės, tiek autentiškos kalbos patarlės yra ilgaamžiai komunikaciniai ir stilistiniai vienetai. Iš patarlių turinio atsiskleidžia bendriausios gyvenimo patirties, moralės ir etikos temos, vienodai svarbios tiek priešistorinių laikų, tiek šių dienų žmogui. Apie patarlės turinio ir formų stabilumą galima spręsti iš tarptautinių patarlių, kurių pirmieji pavyzdžiai randami dar antikinėje literatūroje ir kurie yra vis dar vartojami šių dienų kalboje. Atitinkamos tematikos patarlių studijose atskleidžiami kai kurie tautų bendravimo faktai, tačiau, sprendžiant priklausymo tam tikros tautos patarlių lobynui klausimą, tai nėra itin perspektyvu, nes tematikos kriterijus yra per daug bendras. Visapusiškai analizuojant vieną ar kitą patarlę, neišvengiamai būtina išsiaiškinti, ar ji tarptautinė, ar išskirtinai būdinga tik vienai konkrečiai tautai.

Paprastai skiriami keli tarptautinių patarlių tipai. Vienais atvejais ieškoma tipologinės semantikos sutapimų, mąstysenos panašumų, kitais – genetinių ryšių, rodančių, kad giminingos tautos vartoja tas pačias patarles kaip bendrą kalbinį palikimą, trečiais – patarlių migracijos ar skolinimosi. D. Zaikauskienė straipsnyje „Išbandytos ir neišbandytos lietuvių patarlių tyrimo strategijos“ (2009, p. 67) teigia, kad „patarlės, kaip empirinė medžiaga, pakliūva į socialinių mokslų (sociologijos, psichologijos, edukologijos) ir net medicinos (psichiatrijos) akiratį“. Tai rodo patarlių svarbą kasdieniame gyvenime, jų reikalingumą. Kadangi patarlės turi stiprią socialinę ir psichologinę reikšmę, jos dažnai pasitelkiamos net įvairioms psichikos ligoms tyrinėti: „1956 m. Donaldas R. Gorhamas

sudarė vadinamąjį Gorhamo patarlių testą (Gorham 1956), padedantį diagnozuoti šizofreniją, nes šia liga sergantiems žmonėms yra sunku suprasti metaforiškai išreikštas patarles, jie paprastai jas suvokia tiesiogine prasme (Rogers 1989)“.

Esant daugybei galimų patarlių tyrimo būdų, yra išskiriami septyni pagrindiniai patarlių vertinimo aspektai:

- 1) asmeninis (svarbiausia subjektyvi pasaulėžiūra);
- 2) formalusis mokslinis (patarlė tiriama lingvistikos, logikos bei semiotikos metodais ir sąvokomis);
- 3) religinis (pvz., Biblijos tyrinėjimas);
- 4) literatūrinis (literatūros kūrinių tyrinėjimas);
- 5) taikomasis (patarlių panaudojimas įvairiose socialinėse srityse);
- 6) kultūrinis (įvairus patarlių kaip kultūrinio paveldo tyrimas);
- 7) kognityvinis požiūris į patarlę (paremtas kognityvistika, juo bandoma paaiškinti, kaip individai vartoja ir supranta patarles).

Remiantis literatūriniais ar taikomuoju patarlių tyrimo būdu, galima tirti patarlių panašumus ar skirtumus įvairiose kalbose, klasifikuojant patarles pagal jose minimas spalvas. Atsižvelgiant į tai, kad patarlės gali būti suvokiamos kaip svarbus socialinis aspektas tiriant žmogaus psichologiją, verta pabrėžti, jog spalvų reikšmės, minimos jose, taip pat turi atskirą, socialinę ir psichologinę reikšmę. Spalvų įtaka kasdieniam žmogaus gyvenimui yra itin didelė ir neatsiejama nuo kasdienybės, jų psichologinį poveikį tyrė Izaokas Niutonas, Johanas Volfgangas fon Gėtė, Johanesas Itenas ir dar daugelis kitų mokslininkų.

Tiek analizuojamose K. Grigo „Patarlių patarlėse“ (1987, p. 109–568), tiek M. Maloux «Dictionnaires des proverbes sentences et maximes» (1960, p. 12–554), yra pateikiama patarlių, kuriose taip pat galima rasti spalvų pavadinimų. Tiriant prancūzų ir lietuvių patarlių panašumus ir skirtumus, reikia išskirti kokį nors galimą abiejų kalbų patarlėse minimą reiškinių, tad spalvų reikšmių nurodymas ir tyrinėjimas patarlėse gali būti laikytinas vienu iš lyginimo aspektų.

3. Lietuvių patarlės ir priežodžiai

„Rašytinė lietuvių patarlių ir priežodžių istorija prasidėjo kartu su pirmaisiais lietuviškais raštais. <...> XVII a. antroje pusėje – XVIII a. į patarles pradėta žiūrėti kaip į kalbos turtingumą ir tautos charakterį atspindinčius tradicinius posakius“ (Grigas 2000, p. 25). K. Grigo, L. Kudirkienės, R. Kašėtienėnės, G. Radvilo ir D. Zaikauskienės „Lietuvių patarlėse ir priežodžiuose“ patarlės yra skirstomos pagal raktinius, reikšminius tų patarlių žodžius. Pavyzdžiui, patarlė *juodas kaip abušlaitė* priskiriama prie patarlių, kuriose yra žodis *abušlaitė*, o patarlė *raudonas kaip batvinis* – prie tų, kuriose minimas žodis *batvinis*. Kas vienija šiuos frazeologinius junginius, kodėl jie abu yra priskirti patarlėms? Juose vartojamos spalvos. Spalvų pavadinimai leidžia pagyvinti patarles, suteikia joms gilesnės prasmės, nes beveik kiekvienu atveju spalva, vartojama patarlėje, turi perkeltinę reikšmę.

Paprastai nėra norima pasakyti, kad apibūdinamas subjektas yra būtent tos spalvos, greičiau norima apibūdinti jo charakterio savybes ar aplinkybes, susijusias su jo būti-

mi. Kartais patarlėse vartojamos spalvos gali turėti ir tiesioginę, ir perkeltinę reikšmę, pavyzdžiui, patarlė *juodas kaip bato aulas* gali reikšti ir labai tamsų daiktą ar žmogų, ir objektą, esantį prastos būklės. Pirmąją, tiesioginę reikšmę išvelgti nesunku, tereikia žinoti spalvų gamos reikšmes, o antruoju atveju reikėtų kur kas platesnių žinių. Būtent tam, tyrinėjant patarlėse minimas spalvas, svarbu suprasti ir žinoti simbolinę jų reikšmę. Tarkim, kad ir minėtoje patarlėje *juodas kaip bato aulas* norint suprasti, jog kalbama apie prastą objektą – būtina žinoti, kad žodis *juodas* gali reikšti *prastas*.

Viena spalva dažnai turi daugiau nei vieną simbolinę, perkeltinę reikšmę. Todėl iš pradžių šiame straipsnyje aprašytos minimų spalvų reikšmės, pirmiausia išvardijant dažniausiai patarlėse minimas spalvas, jas paaiškinant. Pastebėtina, kad dažnai žodynuose patarlės tiesiog surašomos, nesistengiant paaiškinti jų reikšmės, tad tikroji reikšmė gali būti palikta skaitytojo suvokimui ir ne visada turi sutapti su darbo autorių nuomone.

Patarlių, kuriose minimos spalvos, yra be galo daug tiek lietuvių, tiek prancūzų kalbose, tad šis straipsnis yra tik pirmasis bandymas paaiškinti spalvų reikšmes, ieškant panašumų ar skirtumų, tačiau tikrai nesistengiant jų visų aprašyti. Taip pat svarbu žinoti, kad nepaisant to, jog spalvos minimos gan dažnai – jų spektras patarlėse nėra platus, tai irgi atspindi kultūros bruožus. Pavyzdžiui, lietuviškose patarlėse dažniausiai minima juoda spalva, kuri simbolizuoja neigiamus dalykus, tačiau tai nėra keista, atsižvelgiant į liūdną ir skaudžią tautos istoriją. Kalbant apie spalvų spektrą – prancūzų kalboje yra daugiau spalvų pavadinimų nei lietuvių kalboje. Norint apibūdinti raudoną spalvą, lietuvių kalboje paprastai yra vartojami tokie prieveiksmio ir būdvardžio junginiai kaip *ryškiai raudonas*, *šviesiai raudonas* ir pan. Prancūzų kalboje šiuo atveju yra net 35 pavadinimai raudonai spalvai ir jos atspalviams apibūdinti (žr. 1 lentelę), kurie pateikiami internetiniame žodyne <http://www.code-couleur.com/dictionnaire/couleur-r.html>.

Tačiau, kaip jau minėta, pačiose patarlėse paprastai apsiribojama pagrindiniu spalvos pavadinimu, t. y. paprastai minima raudona spalva, o ne *šviesiai raudona*, ar prancūziškų patarlių atveju *rouge grenadine* (liet. *granatų sirupo raudona*), todėl patarlėse minimų spalvų spektras išlieka siauras. Nepaisant neplačios minimų spalvų gamos, patarlių kiekis, kuriose minimi spalvų pavadinimai, nėra mažas ir yra vertas aptarti.

Toliau pateikiamas nagrinėjamos patarlėse minimų spalvų pavadinimų sąrašas ir jų reikšmės, savybės (žr. 2, 3 lenteles), remiantis „Dabartinės lietuvių kalbos žodynu“ ir straipsniu, aiškinančiu spalvų reikšmes¹. Spalvų pavadinimai pateikti tokia forma, kaip originali žodynuose rasta lema².

Toliau pateikiamas patarlių, kuriose vartojami spalvų pavadinimai, sąrašas ir spalvų paaiškinimai. Renkant patarles, naudotasi šiais šaltiniais: K. Grigo, L. Kudirkienės, R. Kašėtienės, G. Radvilo ir D. Zaikauskienės „Lietuvių patarlėmis ir priežodžiais“ (2000), internetiniu M. Maloux « Dictionnaires des proverbes sentences et maximes» (1960) ir patarlių sąrašu iš <http://www.linternaute.com>.

¹ Nuoroda internetu: http://www.studijuok.lt/article/21/spalvu_reiksmes_ir_ju_naudojimas.htm

² Svarbu pastebėti, kad auksiniai ar sidabriniai objektai gali būti suprantami kaip pagaminti iš tos rūšies metalo arba kaip esantys tos spalvos. Tai gali būti viena priežasčių, kodėl nagrinėjamuose šaltiniuose nėra aprašytos šių spalvų savybės.

1 lentelė. Raudonos spalvos atspalviai

Spalvos pavadinimas prancūzų kalba	Spalvos pavadinimas lietuvių kalba	Kodas (reikalingas norint pamatyti tikslų atspalvį)
Rose	rožinė	#FD6C9E
Rose balais	alyvinė	#C4698F
Rose bonbon	ryškiai raudona	#F9429E
Rose dragée	šviesiai rožinė	#FEBFD2
Rose fuchsia	fuksijų	#FD3F92
Rose Mountbatten	pilkai rožinė	#997A8D
Rose thé	arbatinių rožių	#FF866A
Rouge vif	ryškiai raudona	#FF0000
Rouge d'Andrinople	raudono pigmento	#A91101
Rouge anglais	šviesiai raudona	#F7230C
Rouge Bismarck	rudo atspalvio raudona	#A5260A
Rouge bordeaux	tamsiai vyšninė	#6D071A
Rouge bourgogne	burgundiška	#6B0D0D
Rouge capucine	oranžinė	#FF5E4D
Rouge cardinal	sodriai raudona	#B82010
Rouge cerise	vyšninė	#BB0B0B
Rouge cinabre	intensyvi raudona	#DB1702
Rouge coquelicot	aguonų žiedų	#C60800
Rouge d'alizarine	ryškių aguonų	#D90115
Rouge d'aniline	ryškiai raudona	#ED0000
Rouge de Mars	tamsiai raudona	#F7230C
Rouge écrevisse	krevečių	#BC2001
Rouge feu	ryškiai raudona	#FE1B00
Rouge fraise	braškinė	#BF3030
Rouge framboise	avietinė	#C72C48
Rouge grenadine	granatų vaisių	#E9383F
Rouge grenat	granatų sulčių	#6E0B14
Rouge groseille	raudonųjų serbentų	#CF0A1D
Rouge magenta	rausvai raudona, ciklamenų	#C71585
Rouge ponceau	tamsiai raudona	#C60800
Rouge sang	kraujo raudonumo	#850606
Rouge tomate	pomidorų	#DE2916
Rouge tomette	terakotos	#AE4A34
Rouge turc	skaisti raudona	#A91101
Rouge vermillon	rausvai oranžinė	#DB1702

2 lentelė. **Spalvų reikšmės**

Spalva (būdv. vyr. g.)	Reikšmė (-ės)
Juodas	1) visiškai tamsus, kaip anglis; 2) iš ruginių miltų (apie duoną); 3) nešvarus, suteptas, nuo darbo pajuodijęs; 4) liūdnas, niūrus; 5) skurdus, vargingas, prastas; 6) nedoras.
Baltas	1) kuris sniego spalvos, visai šviesus; 2) užbaltintas (apie viralą); 3) švarus, nesuteptas; 4) geras, mielas, brangus; 5) tyras; 6) balti plaukai = žili.
Žalias	1) žolės spalvos; 2) nesunokęs, nesubrendęs; 3) nevirtas, neišviręs ar nekeptas; 4) neišdžiūvęs; 5) neapdirbtas; 6) jaunas, sveikas, stiprus; 7) nepatyręs, neišprusęs.
Raudonas	1) kuris kraujo spalvos; 2) susijęs su revoliuciniu komunistiniu veikimu.
Mėlynas	1) kuris dangaus, rugiagėlių spalvos; 2) pamėlynavęs (nuo šalčio).
Rudas	1) kuris durpių spalvos.
Auksinis	2) kuris aukso spalvos; 3) pagamintas iš aukso; 4) ypatingas; 5) brangus (didelės vertės);
Sidabrinis	1) kuris sidabro spalvos; 2) pagamintas iš sidabro.

3 lentelė. **Spalvų savybės**

Spalva	Savybės
Juoda	Elegancija, sudėtingumas, formalumas, galia, jėga, teisėtumas, depresija, liga, naktis.
Balta	Švara, grynumas, naujiena, nekaltybė, taika, nekaltumas, paprastumas, sterilumas, sniegas.
Žalia	Ilgaamžiškumas, patikimumas, aplinkos apsauga, prabanga, optimizmas, gera savijauta, gamta, ramybė, poilsis, pavasaris, saugumas, sąžiningumas, optimizmas, harmonija, šviežumas.
Raudona	Šiluma, meilė, pyktis, grėsmė, drąsa, susijaudinimas, greitis, jėga, ryžtas, noras, drąsa.
Mėlyna	Taika, profesionalumas, lojalumas, patikimumas, garbė, melancholija, nuobodulys, šaltumas, žiema, gylis, stabilumas, profesionalumas, garbė, pasitikėjimas.
Ruda	Atsipalaidavimas, pasitikėjimas, atsitiktinumas, nuraminimas, gamta, žemiškumas, kietumas, patikimumas, veiksmingumas, ruduo, ištvėrmė.

4 lentelė. Lietuviškos patarlės, kuriose minima juoda spalva

Patarlė	Paaiškinimas
Juodas kaip abušlaitė	Toks purvinas, kaip krosniadengtė
Juodas kaip bato aulas	Tamsios spalvos / prastas objektas
Nėra biesas taip juodas, kaip aną kad maliavoja	Situacija / objektas / subjektas nėra toks blogas, kaip atrodo
Būro visados juodos panagės	Apie sunkų darbą
Juodas kaip čebato aulas	Pašiepia nevalyvą žmogų
Juodas kaip čigonas	Juodaplaukis
Juodas darbas – balta duona	Po sunkaus darbo ateina palengvėjimas
Mesiu juodą darbą, eisiu kaimynų krėsti	Nustosiu sunkiai dirbti
Juodos rankos duoną uždirba	Apibūdintas darbštus, sunkiai dirbantis žmogus
Juodas kaip degutas	Blogas, klastingas
Čia juoda duona, ir tos neduoda	Pats paprasčiausias valgis
Duona, kad ir juoda, bet stiprybės duoda	Pats paprasčiausias valgis – juoda duona
Juoda duona – balti dantys	Po sunkaus darbo ir vargų – ateina pagerėjimas
Juoda duona – ne badas	Apie žmogų, kuris nebijo vargo
Juoda duona – ne patrova, sena boba – ne zabova	Juoda duona nėra gera patrova (patiekalas)
Kad ir juoda duona, bet tabokas baltas	Prastas patiekalas
Kad ir juodą duoną valgyt, bet savoj tėvynėj	Prastas patiekalas
Kad ir juoda duonelė, bet pilna rankelė	Paprastas valgis
Nors juoda duona, bet skani	Net ir bloga gali būti gera
Prastai juoda duona, be jos – dar prasčiau	Prastas patiekalas

5 lentelė. Lietuviškos patarlės, kuriose minima balta spalva

Patarlė	Paaiškinimas
Baltas kaip autkojis	Niekieno neprižiūrėtas (ironiškas pasakymas, nes autkojis skirtas kojoms apauti, galvoje turima „nedėvėtas“)
Ant baltojo joja, baltojo ieško	Baltos spalvos, ieško gražaus vaikino
Ar baltas, ar raudonas – vis tiek malonus	Sakoma kalbant apie gėrimus, kalbama apie tokios spalvos gėrimą (tiesioginė reikšmė)
Balta – niekuo nekalta	Nekalta, skaisti, be kaltės
Baltas balto nesuteps	Tyras, doras, teisingas
Baltas su juodu nesutinka	Gėris negali būti blogas
Baltojo svieto nedaug	Gerų žmonių nėra daug
Duok, Dieve, baltą velėt, o razumną mokyti	Švarų skalbti geriau
Kur balta, ten šalta, kur juoda, ten duoda	Šaltumas, dorumas, tvirtybė
Nei baltas, nei juodas	Paprasčiausiai naudojami priešišių spalvų pavadinimai, norint pasakyti, kad nei šioks, nei toks
Su baltu – baltai, su juodu – juodai	Su geru, doru reikia elgtis gerai, su blogu nedorai, blogai

5 lentelės tęsinys

Tu jam balta, jis tau juoda	Apie nesusikalbėjimą
Balta diena šeimynos nemigina	Šviesi, gera, darbinga diena
Gausi du baltu, trečią kaip sniegas	Nieko negausi
Balta duona juodom rankom uždirbama	Gera, skani, vertinga duona
Balta duonelė šeimynos nemigdo	Jei nori daug, gerai turėti, tai reikia labai daug dirbti

6 lentelė. Lietuviškos patarlės, kuriose minima raudona spalva

Patarlė	Paaiškinimas
Kieno akiniai raudoni, tam visas svietas raudonas	Apie žmogų, viską suprantantį pro savo prizmę, raudona pasirinkta tiesiog kaip graži, ryški spalva
Raudonas kaip batvinis	Labai raudonas (ryški spalva)
Raudonas kaip burokas	Labai raudonas (ryški spalva)
Raudona kaip bruknė	Apie labai gražią merginą
Raudonas kaip burkštinis	Sveikas, gražus (veidas)

7 lentelė. Lietuviškos patarlės, kuriose minimos kitos – žalia, mėlyna, ruda, auksinė ir sidabrinė – spalvos

Patarlė	Paaiškinimas
Žalias kaip agurkas	Nieko neišmanantis / jaunas
Žalias kaip bruknia	Nieko neišmanantis / jaunas
Atsibodo kaip žalia duona per rugiapjūtę	Neiškepusi
Ne tau, Martynai, mėlynas dangus	Apie neįgyvendinamus norus, svajones, mėlyna vartojama kaip grožio, gėrio, siekiamybės simbolis
Rudas kaip alksnis	Pavargęs nuo darbo
Nė bajoras, nė mužikas – pusė rudo, pusė pliko	Nei šioks, nei toks
Auksinis plaktukas ir geležines lubas prakala	Brangus
Ir auksinis plaktukas ne visas duris pralaužia, ne visas sienas pramuša	Net ir labai geras, gabus žmogus ne visko pasiekia
Sidabrinė adata visur gali įsmigt	Geros kokybės

8 lentelė. Prancūziškos patarlės, kuriose minima juoda (*noir / noire*) spalva

Prancūziškai	Lietuviškai (spalvos paaiškinamas)
Chaque fève a sa tache noire	Kiekvienas dalykas / žmogus turi savo tamsiąją, blogąją pusę
En terre noire pousse le meilleur blé	Juoda, labiausiai dirbama, paprasta, prasčiausia žemė išaugina geriausius kviečius
La nuit, toutes les vaches sont noires	Spalva siekiama atskleisti vienodumą, kalbama apie tai, kad naktį visos karvės juodos, juoda vartojama dėl panašumo su naktimi savybių
Barbe rousse, noire de chevelure, est réputé faux par nature	Taip pat nėra perkeltinės spalvos reikšmės, turima galvoje juodos spalvos barzda
Le chaudron de chaque famille a une poignée noire	Kiekviena šeima turi savo (gėdingų) paslapčių
Détestez le chien, mais ne dites pas qu'il a les dents noires	Galima išskelti mintį, kad juodi dantys reiškia nesąžiningumą, klastą
Les mains noires font manger le pain blanc	Tai lietuviškos patarlės „juodos rankos baltą duoną valgo“ atitikmuo, turima omeny, kad darbštumas duoda gerų rezultatų
Il est difficile d'attraper un chat noir dans une pièce sombre, surtout lorsqu'il n'y est pas	Apie tai, kad sunku pagauti juodą katę tamsiame kambaryje, ypač kai jos ten nėra. Tikėtina, kad kalbama apie sunkumus, bet, žinoma, juoda spalva pasirinkta ir dėl panašumo su naktimi
Noir terrain porte grain et bien, le blanc terrain ne porte rien	Turima omeny, kad, nepaisant nemalonios, skurdžios išvaizdos, svarbiausios yra vidinės savybės
Quand la colombe fréquente le corbeau, ses plumes restent blanches, mais son cœur devient noir	Juoda širdis suvokiama kaip klastinga, negera

9 lentelė. Prancūziškos patarlės, kuriose minima balta (*blanc / blanche*) spalva

Prancūziškai	Lietuviškai (spalvos paaiškinamas)
On ne peut pas peindre du blanc sur du blanc, du noir sur du noir. Chacun a besoin de l'autre pour se révéler	Balta spalva pasirinkta kaip priešinga juodai
Le papillon blanc annonce le printemps	Balta – gerų žinių, gėrio, naujos pradžios spalva
Le cheveu blanc est un message de la mort	Spalva apibūdina žilus plaukus
Après la fête, le fou en blanc reste	Balta simbolizuoja tuštumą
L'alcool est blanc mais rougit le visage, l'or est jaune mais noircit le coeur	Nors patarlės prasmė yra perkeltinė, tačiau balta spalva pasirinkta kaip alkoholinio gėrimo spalva
Soleil rouge promet de l'eau, et soleil blanc fait le temps beau	Balta spalva pasirinkta kaip gėrio, grožio, ramybės spalva
Parois blanches, parois fendues	Išvaizda gali būti apgaulinga: balta pasirinkta kaip grožio spalva

10 lentelė. Prancūziškos patarlės, kuriose minima *žalia* (*vert / verte*) spalva

Prancūziškai	Lietuviškai (spalvos paaiškinamas)
Il n'est feu que de bois vert	Žalia mediena – šviežia, nauja mediena
Entre deux vertes une mûre	Žalios gervuogės – neprinokusios
Il n'est bois si vert qui ne s'allume	Šviežia, nauja mediena
Vert Noël, blanches pâques	Kalbama apie gamtos žalumą, augmeniją, gėlių žydėjimą (per Kalėdas)

11 lentelė. Prancūziškos patarlės, kuriose minima *raudona* (*rouge*) spalva

Prancūziškai	Lietuviškai (spalvos paaiškinamas)
Rouge matin, temps chagrin. Quand rouge est la matinée, pluie ou vent dans la journée	Tikėtina, kad raudona pasirinkta kaip kraują simbolizuojanti spalva
Soleil rouge en août, c'est de la pluie partout	Turima omeny labai kaitri saulė
On n'apprend pas au singe rouge à monter aux arbres	Kalbama apie neįmanomus dalykus, raudona pasirinkta, nes raudonų beždžionių nebūna
L'homme sobre qui a le nez rouge passe pour un ivrogne	Vyras raudona nosimi – girtuoklis

12 lentelė. Prancūziškos patarlės, kuriose minimos kitos – mėlyna (*bleu / bleue*), ruda (*marron*) – spalvos

Prancūziškai	Lietuviškai (spalvos paaiškinamas)
Ciel bleu foncé, vent renforcé	Mėlyna – dangaus spalva
Le marron du pauvre c'est le gland du chêne	Ruda reiškia prastą daiktą

Atsižvelgiant į dviejų nagrinėjamų kalbų spalvų reikšmes patarlėse, galima daryti išvadą, kad nepaisant to, jog patarlių stilistika šiek tiek skiriasi, tačiau spalvų reikšmės dažniausiai sutampa ar yra labai panašios. Atliekant tyrimą, nebuvo rasta patarlių, kurių spalvų reikšmės lietuvių ir prancūzų kalbose labai skirtųsi. Pavyzdžiui, *juoda* spalva abiejų kalbų patarlėse dažniausiai simbolizuoja vargą, blogį, nedoras mintis, piktus kėslus. *Balta*, priešingai, tai – gėrio, grožio, tyrumo spalva. *Žalia* spalva abiejų kalbų patarlėse pasirenkama kaip augmenijos ar dar neprinokusių vaisių, ne iki galo iškepusių kepinų spalva, *raudona* – kaip aistros, intrigu, grožio simbolis. Atliekant tyrimą, *mėlyna* spalva buvo rasta tik po vieną kartą abiejose kalbose, abiem atvejais buvo vartojama apibūdinant dangų. *Ruda* spalva abiejose kalbose reiškė vargą ar prastumą. Svarbu paminėti, kad spalvų pavyzdžiai prancūzų patarlėse atrinkti remiantis lietuvių patarlių spalvų spektru, kadangi nagrinėjamoje literatūroje nebuvo rasta lietuviškų patarlių, kuriose minima *geltona* spalva, tad ir prancūziškos patarlės su šia spalva nebuvo nagrinėjamos.

4. Išvados

Atlikus lietuvių ir prancūzų patarlių tyrimą lietuvių ir prancūzų specialiuosiuose žodynuose, prieita prie tokių išvadų:

- 1) patarlės – tai dažniausiai gilesnę, nepažodinę prasmę turintys frazeologiniai junginiai, puošiantys ir pagyvinantys kalbą savo neįprasta žodžių junginių struktūra ir įvairia leksika. Bėgant laikui patarlės labiau prisimenamos kaip istorinis ar kultūrinis tautos paveldas, jos yra svarbios nagrinėjant įvairių kalbų frazeologinius junginius. Patarlėse gausu įvairios leksikos pavyzdžių, įrodančių, kad kalba yra nuolat kintantis ir nepastovus reiškiny;
- 2) prancūzų ir lietuvių patarlėse gausu įvairių spalvų pavadinimų. Dažniausios spalvos yra *juoda, balta, žalia, raudona, mėlyna* ir *ruda*. Lyginant patarlėse minimų spalvų reikšmes, išryškėjo abiejų kalbų patarlėse vartojamų spalvų reikšmių panašumas. Nors prancūzų kalboje spalvų pavadinimų yra kur kas daugiau, patarlėse apsiribojama tik pagrindiniais jų pavadinimais, todėl vartojamų spalvų kiekis abiejose kalbose labai nesiskiria;
- 3) spalvų reikšmė abiejų kalbų patarlėse dažniausiai sutampa ar yra labai panaši. Nepaisant ryškių prancūzų ir lietuvių kalbų leksinių, istorinių ar kultūrinių skirtumų bei patarlių savitumo, spalvų reikšmė dažnai yra bendra, pavyzdžiui, *juodas* abiejose kalbose reikš prastą daiktą, o *baltas* – gėrį, grožį. Žmonių, kalbančių prancūzų ir lietuvių kalbomis ir matančių spalvas, asociacijos yra labai panašios, tad nenuostabu, kad ir spalvų reikšmė patarlėse beveik nesiskiria.

Literatūra

- GRIGAS, K., 1976. Pratarinė. In: K. GRIGAS. *Lietuvių patarlės*. Vilnius: Vaga, 5–15.
- GRIGAS, K., 1987. Pratarinė. In: K. GRIGAS. *Patarlių patarlės*. Vilnius: Vaga, 6–9.
- PIKČILINGIS, J., 1975. *Lietuvių kalbos stilistika, II*. Vilnius: Mokslas.
- SAUKA, D., 1970. *Tautosakos savitumas ir vertė*. Vilnius: Vaga.
- SAUKA, L., 1993. *Lietuvių tautosaka*. Kaunas: Šviesa.
- MARCINKEVIČIENĖ, R., 2001. *Tradicinė frazeologija ir kiti stabilūs žodžių junginiai*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. Prieiga internetu: <http://www.ebiblioteka.lt/resursai/LMA/Lituanistica/L-081.pdf> [žiūrėta 2015 02 25].
- ZAİKAUSKIENĖ, D., 2009. *Išbandytos ir neišbandytos lietuvių patarlių tyrimo strategijos*. Prieiga internetu: http://www.lti.lt/failai/09_Zaikauskienes.pdf [žiūrėta 2015 03 21].

Šaltiniai

- Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Prieiga internetu: <http://dz.lki.lt> [žiūrėta 2015 02 20].
- GRIGAS, K. 1987. *Patarlių patarlės*. Vilnius: Vaga.
- GRIGAS, K., 1976. *Lietuvių patarlės*. Vilnius: Vaga.
- GRIGAS, K., KUDIRKIENĖ, L., KAŠĖTIENĖ, R., RADVILAS, G., ZAİKAUSKIENĖ, D., 2000. *Lietuvių patarlės ir priežodžiai*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas.

Dictionnaire des couleurs. Prieiga internetu: <http://www.code-couleur.com/dictionnaire> [žiūrėta 2015 03 20].

Linternaute.com *Proverbes*. Prieiga internetu: http://www.linternaute.com/proverbe/cgi/recherche/recherche.php?f_motcle=blanc& lance_recherche.x=0&lance_recherche.y=0&f_action_recherche=0 [žiūrėta 2015 03 22].

KEINYS, St.; KLIMAVIČIUS, J.; PAULAUSKAS, J.; PIKČILINGIS, J. ir kt. 1993. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vilnius: Mokslo enciklopedijų leidykla. MALOUX, M., 1960. *Dictionnaire des proverbes sentences et maximes*. Paris: Librairie Larousse.

PAULAUSKAS, J., 1995. *Sisteminis lietuvių kalbos frazeologijos žodynas*. Kaunas: Šviesa.

PAULAUSKAS, J., 1997. *Lietuvių kalbos frazeologijos žodynas*. Kaunas: Šviesa.

Svetlana Kosova

Vilniaus universitetas, Lietuva

Moksliniai interesai: užsienio kalbų dėstymo metodika, leksikologija, patarlės

Paula Klanauskaitė

Vilniaus universitetas, Lietuva

Moksliniai interesai: leksikologija, patarlės

SPALVŲ REIKŠMĖS PRANCŪZŲ IR LIETUVIŲ PATARLĖSE

Santrauka

Šio tyrimo tikslas – atskaitos tašku pasirinkus spalvų pavadinimus, palyginti lietuvių ir prancūzų patarles. Tai gana naujas patarlių tyrimo būdas, kuriame raktinis žodis yra spalvos. Straipsnyje išskiriami septyni pagrindiniai patarlių vertinimo aspektai, paskui sisteminamos, aprašomos ir lyginamos dviejų kalbų patarlės. Tyrimo objektu buvo pasirinkti du patarlių žodynai: Kazio Grigo, Lilijos Kudirkienės, Rasos Kašėtienės, Gedimino Radvilo ir Dalios Zaikauskienės „Lietuvių patarlės ir priežodžiai“ bei Maurice'o Maloux «Dictionnaires des proverbes sentences et maximes». Iš tirtų pavyzdžių paaiškėjo, kad spalvos patarlėse neretai turi ir atspalvius, tad straipsnyje pateikiami spalvų pavadinimai ir jų kodai, prancūziškos patarlės išverčiamos į lietuvių kalbą arba paaiškinama jose minimų spalvų reikšmė, pavyzdžiui, *chaque fève a sa tache noire* – kiekviena pupelė turi savo juodą dėmelę, arba aiškinama taip: kiekvienas žmogus ar dalykas turi savo juodąją, blogąją pusę. Straipsnyje aiškinamos spalvų reikšmės, kurios gali būti ne tik simbolinės, bet ir perkeltinės, nors žodynuose jos ne visuomet pateikiamos, paliekant vietos laisvai interpretacijai.

Šiuolaikinėse lietuvių ar prancūzų kalbose patarlių vartoseną nėra labai dažna, tad neretai manoma, kad tai daugiau folkloro dalis. Tačiau vis dėl to nevertėtų pamiršti, kad patarlės – tai tautos kultūrinis palikimas, atskleidžiantis įvairių kultūrų sąveikos pėdsakus, individualius tautos bruožus. Tyrinėjant lietuvių ir prancūzų patarles pastebėta, kad abiejose kalbose minimų spalvų pavadinimų sąrašas galėtų būti išsamesnis, nors dažniausiai pasitaikančios spalvos vis dėl to yra juoda, balta, žalia, raudona, mėlyna ir ruda. Joms straipsnyje skiriamas didžiausias dėmesys. Aprašius jų reikšmes patarlėse, išryškėjo abiejų kalbų patarlėse vartojamų spalvų reikšmių panašumai. Nepaisant abiejų kalbų leksinių, istorinių ar kultūrinių skirtumų bei pačių patarlių įvairovės, spalvų reikšmė išlieka bendra, pavyzdžiui, *juoda* abiejose kalbose reiškia prastą daiktą, o *balta* – gerį, grožį. Žmonių, kalbančių prancūzų ir lietuvių kalbomis ir matančių spalvas, asociacijos yra labai panašios, tad nenuostabu, kad ir spalvų reikšmė patarlėse beveik nesiskiria.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: prancūzų ir lietuvių kalbos, frazeologizmas, patarlė, spalva.

Svetlana Kosova

Vilnius University, Lithuania

Research interests: foreign languages didactics, lexicology, proverbs

Paula Klanauskaitė

Vilnius University, Lithuania

Research interests: lexicology, proverbs

THE COLOURS IN LITHUANIAN AND FRENCH PROVERBS**Summary**

The aim of the article is a comparison of Lithuanian and French proverbs by choosing the names of colours as the main aspect. This is to some extent a new way of analysing proverbs with colour as the key word. Seven main aspects of proverbs are mentioned in the article supported by an analysis and comparison of proverbs in both languages. Two different dictionaries have been used for the research: K. Grigas, L. Kudirkienė, R. Kašėtienė, G. Radvilas ir D. Zaikauskienė *Lietuvių Patarlės ir Priežodžiai* and M. Maloux *LAROUSSE Dictionnaire des proverbes sentences et maximes*. It is clearly seen from the examples that colours may have various shades, which is illustrated by presenting the names of colours and their codes, as well as by translating French proverbs into the Lithuanian language. In addition, the meaning of colours as symbols is explained comprehensively and it is noted that the real meaning of a colour in a proverb can be interpreted freely, since it does not have one unequivocal meaning.

The modern usage of French and Lithuanian proverbs is not a common phenomenon; it is considered that proverbs are more a part of the folklore. However, it is emphasised that proverbs are historic and cultural heritage of a nation and show its individuality and relations with other cultures. While studying the proverbs, it has been noticed that a list of the colours mentioned in the proverbs of both languages could be longer or more comprehensive. However, it is observed that the most common colours used in proverbs are black, white, green, red, blue and brown, thus the greatest attention was given to those colours in particular. Examination of the meaning of those colours in proverbs revealed traces of commonness of both languages. Despite the lexical, historic or cultural differences of both languages, the meaning of colours is the same, for example, in both languages *black* colour means bad, dishonest things and, on the contrary, *white* colour means beauty and goodness. Presumably, this is because people, even though they speak in different languages, are likely to experience similar associations when looking at the same colours.

KEY WORDS: French and Lithuanian languages, idiom, proverb, colour.

Iteikta 2015 metų liepos 15 d.